

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 6047/2024
21.11.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ИР Пакистан, ББ из ИР Пакистан и ВВ из ИР Пакистан, чији је пуномоћник Александар Класнек, адвокат у ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, чији је заступник Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6283/23 од 21.12.2023. године, у седници одржаној дана 21.11.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ РЕВИЗИЈА, ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 6283/23 од 21.12.2023. године, тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснована жалба тужене и потврђује пресуда Првог основног суда у Београду П 13894/22 од 05.10.2023. године у ставу првом, другом и трећем изреке и решење о трошковима поступка садржано у изреци пресуде, и **ОДБИЈА** захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да на име трошкова поступка по ревизији накнади тужиоцима износ од 54.000,00 динара, у року од 15 дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду 80П 13894/22 од 05.10.2023. године, у ставу првом, другом и трећем изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужилаца и обавезана тужена да тужиоцима: АА, ББ и ВВ, на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе, исплати појединачно износ од по 100.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 05.10.2023. године, као дана пресуђења, до исплате. У ставу трећем, четвртном и петом изреке пресуде, делимично су одбијени тужбени захтеви истих тужилаца, за накнаду нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе, преко досуђених износа од по 100.000,00 динара до тражених износа од по 377.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења до исплате. У ставу седмом изреке, обавезана је тужена да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 139.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6283/23 од 21.12.2023. године, у ставу првом изреке, одбијена је као неоснована жалба тужилаца и потврђена првостепена пресуда у ставу четвртом, петом и шестом изреке пресуде. У ставу другом изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом, другом и трећем изреке пресуде тако што су одбијени тужбени захтеви тужилаца за накнаду нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе у износу од по 100.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 05.10.2023. године, као дана пресуђења, па до исплате. Преиначено је и решење о трошковима поступка и обавезани су тужиоци да солидарно накнаде трошкове поступка туженој у износу од 22.500,00 динара. Одбијен је захтев тужилаца за накнаду трошкова другостепеног поступка као неоснован. Обавезани су тужиоци да туженој накнаде трошкове другостепеног поступка у износу од 27.000,00 динара.

Против преиначујућег дела правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су изјавили дозвољену и благовремену ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23), Врховни суд је одлучио да је ревизија тужилаца основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном стању утврђеном од стране првостепеног суда, решењем Трећег основног суда у Београду Кпнд 126/22 од 12.07.2022. године, а на основу члана 211. став 1. тачка 1. ЗКП, одређен је притвор тужиоцима, који се рачунао од 11.07.2022. године од 02,10 часова када су лишени слободе, најдуже 30 дана, због сумње да су извршили кривично дело неовлашћено држање опојних дрога из члана 246а став 1. КЗ. У разлозима за притвор наведено је да постоји објективна опасност да осумњичени уколико остану на слободи могу илегалним одласком да напусте Републику Србију и постану недоступни правосудним органима, јер су осумњичени држављани ИР Пакистан, не поседују ниједан оргинални индетификациони документ, да су илегалним преласком границе дошли у Републику Србију, кратко време су боравили у прихватним центрима у Прешеву и Кикинди у вези чега су им издате избегличке легитимације, и да су по сопственом казивању имали намеру да напусте Републику Србију. Решењем Трећег основног јавног тужилаштва у Београду Кт 2082/22 од 08.08.2022. године одбачена је кривична пријава против овде тужилаца због непостојања основа сумње да су извршили наведено кривично дело, нити било које дуго кривично дело за које се гони по службеној дужности, те им је укинут притвор решењем Трећег основног суда у Београду Кпп 123/22 од 08.08.2022. године, тако да су тужиоци били у притвору 28 дана. Тужиоци нису евидентирани у казненој евиденцији МУП РС. Сви тужиоци су млађи од 30 година, ожењени, имају децу, без вредније су покретне и непокретне имовине и издржавају се од повремених послова.

Првостепени суд је на основу утврђених чињеница закључио да не произилази да су тужиоци својим недозвољеним поступцима скривили лишење слободе, усмереним на избегавање поступка, односно радњама којима се отежава спровођење поступка. тога нема

околности у смислу става 2 члана 584. Законика о кривичном поступку које би искључивале право на накнаду штете тужиоцима, те је на основу одредаба члана 584. став 1. тачка 1. у вези са чланом 583. Законика о кривичном поступку обавезао тужену да тужиоцима накнади штету насталу неоснованим лишењем слободе, чију правичну новчану накнаду је одмерио на основу процене душевних болова које би у сличној ситуацији трпео сваки човек, водећи рачуна о старосној доби тужилаца, да су били у посебном положају с обзиром да им је као страним држављанима притвор додатно тешко пао, јер нису могли да контактирају са члановима породице у држави порекла, а приликом задржавања у полицији нису имали преводиоца, тежини кривичног дела које им је стављено на терет да су га извршили, применом одредаба члана 200. ЗОО и члана 232 ЗПП, са законском затезном каматом од пресуђења применом одредбе члана 189. и 277. ЗОО.

Другостепени суд налази да је на утврђено чињенично стање првостепени суд погрешно применио материјално право, те је применом члана 394. став 1. тачка 4. Закона о парничном поступку, преиначио одлуку у делу у ком је првостепени суд обавезао тужену на накнаду нематеријалне штете у износима од по 100.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, тако што је одбио тужбене захтеве тужилаца. Из утврђених чињеница другостепени суд је закључио да су тужиоци управо својим понашањем скривили меру одређивања притвора, с обзиром да се ради о страним држављанима који приликом лишења слободе нису имали важећа документа, те се није могао имати увид у чињеницу о њиховим личним својствима и приликама, као и њиховој ранијој осуђиваности, због чега су због постојања сумње да су извршили кривично дело тужиоци морали бити задражани, те да није изведен доказ саслушањем тужилаца као парничних странака, јер су они у међувремену нелегално и напустили Републику Србију.

По оцени ревизијског суда, основани су наводи ревидента да је погрешан закључак другостепеног суда о стицању недозвољених поступака тужилаца којим су скривили лишење слободе, односно одређивање притвора, као основа за искључење права на накнаду штете по одредби члана 584. став 2. Законика о кривичном поступку. Под недозвољеним поступцима не подразумева се основ за одређивање притвора, што је у конкретном случају испуњено. Под недозвољеним поступцима којима је лице само проузроковало лишење слободе подразумевају се ситуације када је лице намерно предузимало забрањене, недозвољене радње ради избегавања присуства при вођењу поступка, односно радње којима се отежава спровођење поступка за који је то лице знало, или утврђивање правог стања, што у конкретном случају није утврђено. Из утврђених чињеница не произилази закључак да су тужиоци својим недозвољеним поступцима скривили лишење слободе. Противно закључку другостепеног суда, тужиоци су имали издате избегличке легитимације и нису евидентирани у казненој евиденцији МУП РС. Околност да у каснијем следу догађаја, у парничном поступку тужиоци нису могли бити саслушани јер су илегално напустили Републику Србију, након пуштања из притвора, не доказује да су сами скривили одређивање притвора таквим недозвољеним поступцима.

Чланом 18. Законика о кривичном поступку, прописано је да лице које је неосновано лишено слободе има право на накнаду штете од државе и друга права утврђена законом. Чланом 584. став 1. тачка 1. ЗКП прописано је да се неосновано лишеним слободе сматра лице које је било лишено слободе, а није дошло до покретања

поступка или је правноснажним решењем поступак обустављен или је оптужба одбијена или је поступак правноснажно окончан одбијајућом или ослобађајућом пресудом, док је ставом 2. прописано да накнада штете не припада лицу које је својим недозвољеним поступцима проузроковало лишење слободе.

Чланом 200. став 1. Закона о облигационим односима, прописано је да ће суд за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица, као и за страх ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете, као и у њеном одсуству, а ставом 2. да ће суд, приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете као и висини њене накнаде водити рачуна о значају повређеног добра, и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Правилном применом наведеног материјалног права на утврђено чињенично стање произилази да је ревизија основана, те је ревизијски суд преиначио другостепену пресуду и потврдио првостепену, применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Одлука о трошковима поступка је донета по одредби члана 165. став 2. ЗПП тако што је преиначена одлука о трошковима првостепеног и другостепеног поступка и тужена обавезана да тужиоцима накнади трошкове поступка. Применом члана 154. истог ЗПП, те применом Тарифног броја 17. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Сл. гласник РС“, број 43/2023), обавезана је тужена да накнади тужиоцима трошкове за састав ревизије према вредности побијаног дела, од 54.000,00 динара за састав ревизије (27.000,00 динара +50% увећања) на име заступања више странака. Накнада трошкова на име судских такси није досуђена тужиоцима, јер захтев за накнаду трошка за таксе није опредељен у складу са одредбом члана 163. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић